

ВІДГУК
офіційного опонента Костюкевича Віктора Митрофановича
на дисертаційну роботу
Нагорної Вікторії Олегівни
«Новітні підходи в управлінні тренувальною та змагальною діяльністю
висококваліфікованих спортсменів (на прикладі спортивних ігор)»,
подану на здобуття наукового ступеня
доктора наук з фізичного виховання та спорту
за спеціальністю 24.00.01 – Олімпійський і професійний спорт

Актуальність обраної теми дисертації. На сучасному етапі управління процесом підготовки спортсменів високої кваліфікації обумовлене використання новітніх технологій як в процесі їх безпосередньої підготовки, так і контролю та аналізу змагальної діяльності. Зокрема, в дослідженнях вітчизняних і зарубіжних науковців акцентується увага на впровадження у тренувальний процес інноваційних розробок, пов'язаних з індивідуалізацією процесу підготовки, цифровими та інноваційними технологіями, гендерними проблемами підготовки спортсменів. Також, важливою вбачається проблема підготовки спортсменів, перш за все, у складі збірних команд на етапі безпосередньої підготовки до головних змагань спортивного сезону.

Тобто, постають питання, що пов'язані, з одного боку, на основі новітніх технологій визначення рівня підготовленості та змагальної діяльності спортсменів, а з іншого, розробкою спеціальних комплексів тренувальних впливів у різних структурних утвореннях процесу підготовки спортсменів.

Виходячи із вище викладеного, дисертаційне дослідження Вікторії Олегівни Нагорної є актуальним відносно запитів теорії та практики підготовки висококваліфікованих спортсменів в ігрових видах спорту.

Дисертаційна робота виконана відповідно до Плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2011–2015 роки за темою 1.2. «Сучасний професійний спорт та шляхи його розвитку в Україні» (№ державної реєстрації 0111U001715); Плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту

України на 2016–2020 роки за темою 2.20 «Удосконалення змагальної діяльності кваліфікованих спортсменів у спортивних іграх» (№ державної реєстрації 0116U001628); Плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2021-2025 роки за темами 2.2 «Удосконалення підготовки до головних змагань макроциклу збірних команд України у спортивних іграх» (№ державної реєстрації 0121U108185) та 1.7 «Організаційно-методичні основи розвитку адаптивного спорту (державний реєстраційний номер 0116U001613).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення дисертації, висновки достатньою мірою обґрунтовані теоретичними та експериментальними даними. Відповідають меті, завданням, об'єкту та предмету дослідження. Ступінь вірогідності отриманих результатів забезпечується достатньою тривалістю проведення дисертаційного дослідження (2014-2024pp.), залученням до дослідження 160 спортивних експертів, у т.ч. з інших країн (США, Канада, Англія, Швейцарія, Норвегія, Китай, Польща, ПАР).

У дослідженні використані сучасні методи наукового пошуку. Зокрема: теоретичний аналіз, узагальнення та систематизація даних фахової науково-методичної літератури; методи бібліометрії та наукометрії; метод експертних оцінок і соціологічного опитування; педагогічні методи дослідження; біомеханічні методи; психофізіологічні та медико-біологічні методи дослідження; методи математичної статистики, включаючи частотний, порівняльний, кореляційний аналіз. У роботі також використано прогностичне моделювання та методи кваліметрії при проведенні експериментного оцінювання.

Достовірність результатів та їх новизна обумовлені високим ступенем обґрунтованості, належною логікою організації дослідження, використанням достатньо розлогої джерельної бази (445 літературних джерел), використанням широкого кола адекватних, поставленим меті та завданням, методів дослідження.

Варто зазначити, що здобувачкою наукового ступеня вперше розроблено концепцію системи знань щодо управління тренувальною та змагальною діяльністю висококваліфікованих спортсменів у спортивних іграх на основі використання інноваційних підходів, з урахуванням соціально-політичної ситуації в Україні.

Висновки дисертаційної роботи відображають поставлені завдання, базуються на отриманих даних аналізу літературних джерел і результатів експериментальних досліджень та свідчать про завершеність наукового дослідження відповідно до актуальності обраної теми.

Практична значущість дослідження полягає у можливості застосування його результатів для підвищення ефективності управління тренувальною та змагальною діяльністю висококваліфікованих спортсменів у спортивних іграх з урахуванням сучасних соціально-політичних умов України. Запропоновані методичні підходи, алгоритми оцінки та впровадження інноваційних технологій можуть бути використані тренерами, спортивними аналітиками, фахівцями з фізичної реабілітації, спортивними федераціями, а також науковими установами для розробки адаптивних програм підготовки.

Результати дослідження впроваджено у науково-тренувальний процес студентів НУФВСУ, національної збірної команди України (спортсмени з порушенням опорно-рухового апарату) з більярного спорту, у навчально-тренувальний процес ДЮСШ «Атлет» м. Київ, у практику діяльності департаменту розвитку Всесвітньої Асоціації Пулу (WPA), а також інших організацій і наукових установ (усього 10 актів впровадження результатів наукових досліджень).

Апробацію результатів дослідження здійснено на багатьох міжнародних наукових конференціях упродовж 2019-2024 рр. в Україні та за кордоном, зокрема у Польщі, Швейцарії, Франції, США, Румунії та Шотландії.

Наукові результати дисертації висвітлено в 34 наукових публікаціях, серед яких 13 з переліку наукових фахових видань України, 7 статей проіндексовано у наукових базах Scopus, 1 стаття у науковій базі WOS, 13 статей опубліковано апробаційного характеру, 2 статті додатково відображають наукові результати дисертації.

Оцінювання змісту дисертації, її завдання в цілому та ідентичності змісту реферату і основних положень дисертації. Дисертаційну роботу Нагорної В. О. викладено 442 сторінках друкованого тексту, складається з анотації, вступу, семи розділів, висновків, списку використаних джерел (445, з яких 283 – зарубіжних), додатків. Робота ілюстрована 12 таблицями та 61 рисунком.

Структура дисертації побудована у логічній послідовності відповідно до поставлених завдань.

Реферат за змістом ідентичний дисертаційній роботі. У тексті реферату відображено основні результати дослідження, їх аналіз та узагальнення.

Характеристика основних положень дисертаційної роботи.

У вступі дисертації обґрунтована актуальність роботи, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, охарактеризовані методи дослідження, розкрито наукову новизну, відображено особистий внесок автора, наведені дані про апробацію результатів дослідження та їх впровадження у практику.

У першому розділі «Характеристика сучасної підготовки висококваліфікованих спортсменів світу у спортивних іграх» характеризуються сучасні аспекти спортивної підготовки, новітні дослідження в спорті вищих досягнень та світові тенденції щодо напрямів новітніх наукових розробок в адаптивному спорті.

Здобувачкою визначено, що ефективність тренувальним і змагальним процесами обумовлена інтеграцією кількісних та якісних показників, таких як фізична підготовленість, тактична варіативність, психологічна стійкість і рівень командної взаємодії.

У сучасних дослідженнях спорту вищих досягнень зростає увага до використання технологій штучного інтелекту, біомеханічного аналізу та систем доповненої реальності.

Розвиток адаптивного спорту характеризується активним застосуванням біоінженерних технологій, що сприяють відновленню й адаптації спортсменів з обмеженими можливостями.

Авторка акцентує увагу, що розглянутий матеріал у першому розділі роботи свідчить про важливість інтеграції наукових розробок і технологічних інновацій у підготовку висококваліфікованих спортсменів.

У другому розділі *«Методи та організація дослідження»* подано методи, що використовувалися відповідно до об'єкту, предмету, мети та завдань дослідження, представлено трьохетапну організацію дослідження.

Для реалізації поставленої мети та завдань дослідження в дисертаційній роботі використано сучасні методи дослідження:

1. Теоретичний аналіз, узагальнення та систематизація даних фахової науково-методичної літератури та документальних матеріалів.
2. Методи бібліометрії та наукометрії.
3. Метод експертних оцінок та соціологічне опитування.
4. Педагогічні методи дослідження.
5. Біомеханічні методи.
6. Психофізіологічні та медико-біологічні методи дослідження.
7. Методи математичної статистики.

У розділі детально розкрито організацію дослідження, що здійснювалося упродовж 2014-2024 р.р. у Національному університеті фізичного виховання і спорту України та на базі Швейцарського федерального інституту спорту Магглінгену, Швейцарія.

У дослідженні задіяно 160 спортивних експертів, 20 спортивних науковців і тренерів національних збірних команд, 41 спортсмен високої кваліфікації.

Дослідження відбувалося упродовж трьох етапів, на кожному з яких у логічній послідовності реалізувалися мета та завдання дослідження.

У третьому розділі *«Аналіз інноваційних розробок у спорті вищих досягнень у порівнянні з їх практичним застосуванням»* здійснено визначення країн лідерів спортивної науки та основних напрямів новітніх розробок. У розділі аналізуються показники рівня впровадження інноваційних розробок у практичну діяльність у спортивних іграх. Авторкою ґрунтовно характеризуються новітні наукові розробки для підвищення ефективності підготовки висококваліфікованих спортсменів у спортивних іграх, у т.ч. в Україні.

Встановлено тенденції у використанні інноваційних технологій: спортсмени все частіше використовують різні пристрої термінової інформації: фітнес-трекери, смарт-годинники та GPS-технології.

Віртуальна (VR) та доповнена реальність (AR) використовуються для моделювання ігрових ситуацій і сценаріїв. Когнитивні тренінгові програми та нейрофітбек використовуються для підвищення психологічної стійкості.

У розділі здійснено порівняльний аналіз досягнень у сфері спортивної науки на основі таких методологій як: «OpenCap» та «VICON».

У четвертому розділі *«Обґрунтування підходу оптимізації підготовки висококваліфікованих спортсменів у спортивних іграх»* дисертанткою була визначена значущість основних факторів для вдосконалення показників змагальної діяльності у спортивних іграх, досліджено вплив рівня розвитку спортивної науки на модельні результати головних міжнародних змагань, здійснено аналіз практичного застосування наукових розробок у підготовці жіночих збірних команд до головних змагань, встановлено зв'язок рівня розвитку наукових інновацій у країні та результатів спортсменів на Параолімпійських іграх.

На підставі аналізу даних щодо країн-лідерів у сфері спортивної науки та їхніх досягнень на Іграх Олімпіади 2024р. авторкою виявлено певну

кореляцію між рівнем розвитку спортивної науки та кількістю здобутих медалей.

На думку здобувачки дослідження гендерних особливостей у спорті вищих досягнень сприяє підвищенню спортивних результатів, зокрема лідируючі позиції у напрямі цих досліджень належать таким країнам, як Швеція, Норвегія та Фінляндія.

У сфері адаптивного спорту наукові інновації відіграють значну роль у підвищенні спортивних результатів.

У п'ятому розділі «Ефективність застосування інноваційних розробок щодо оптимізації підготовки спортсменів збірних команд України зі спортивних ігор» Вікторією Нагорною здійснено аналіз впровадження інноваційних розробок для оптимізації підготовки спортсменів національних збірних команд у спортивних іграх.

У цьому розділі характеризується застосування наукових розробок в адаптивних видах спортивних ігор.

У розділі представлені експериментальні дані біомеханічного контролю спортсменів високої кваліфікації на основі системи «OpenCap» та «VICON». Отримані дані кореляційних зв'язків даних біомеханічного аналізу рухів спортсменів дозволяє розглядати систему «OpenCap» як цінний інструмент для оцінки техніки виконання рухів.

У шостому розділі «Технологія реалізації програм із застосуванням інноваційних розробок у спортивних ігор» здобувачкою наукового ступеня описано технології реалізації програм із застосуванням інноваційних розробок і знань у підготовці жіночих та чоловічих збірних команд у спортивних іграх, у т.ч. в індивідуальних і командних видах спортивних ігор, а також в адаптивних видах спортивних ігор.

У цьому розділі характеризується концептуальна модель системи знань щодо управління тренувальною та змагальною діяльністю висококваліфікованих спортсменів у спортивних іграх.

Здобувачкою доведено, що впровадження інноваційних технологій у підготовку жіночих і чоловічих команд зі спортивних ігор значно покращує ефективність тренувань, дозволяючи персоналізувати підхід до кожного спортсмена.

Розроблена авторкою модель управління підготовкою висококваліфікованих спортсменів у спортивних іграх, демонструє значний потенціал для підвищення ефективності тренувального процесу. Впровадження цієї моделі дозволяє здійснювати детальний аналіз технічних, тактичних і фізіологічних характеристик спортсменів у реальному часі, сприяє підвищенню точності планування та ефективності адаптації тренувальних програм до індивідуальних потреб.

У сьомому розділі *«Аналіз та узагальнене результатів дослідження»* проведено узагальнення теоретичного аналізу та експериментальних даних, охарактеризовано повноту досягнення мети дослідження, окреслено теоретичну та практичну значущість результатів наукового пошуку.

У результаті проведеного дослідження: набули подальшого розвитку відомості щодо актуальності застосування сучасних інноваційних технологій висококваліфікованих спортсменів у спортивних іграх; доповнені та підтверджені дані іноземних науковців щодо актуальності сучасних наукових розробок у сфері спорту вищих досягнень; доповнено наукове обґрунтування значущості гендерних аспектів та інклюзивності у процесі управління тренувальної діяльності спортсменів.

Дисертанткою вперше: обґрунтовано та розроблено технології реалізації програм підготовки спортсменів національних збірних команд зі спортивних ігор; обґрунтовано та розкрито проблеми оптимізації управління тренувальною та змагальною діяльністю висококваліфікованих спортсменів у спортивних іграх; сформульовано основні положення, які можуть стати основою для подальших наукових досліджень у спортивних іграх; розроблено та науково обґрунтовано концептуальну модель системи знань щодо

управління тренувальною та змагальною діяльністю висококваліфікованих спортсменів у спортивних іграх.

Дотримання академічної доброчесності в дисертації та наукових публікаціях. Відсутність академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

Аналіз тексту докторської дисертації та реферату Нагорної В.О. та детальне ознайомлення з науковими публікаціями спонукає до висновку про дотримання вимог академічної доброчесності у повному обсязі.

Варто зазначити, що це підтверджено матеріалами метрологічної експертизи дисертації фахівцями НУФВСУ за системою StrikePladgiarism.com з виявлення запозичень.

Зауваження до змісту дисертаційної роботи та реферату.

Оцінюючи тексти дисертаційної роботи та реферату варто зазначити деякі зауваження та побажання.

1. У першому розділі дисертації представлені матеріали власних досліджень (рис. 1.1; 1.2; 1.3), що загалом, не узгоджується з логікою викладу матеріалу. Тобто, у першому розділі здійснюється аналіз наукових публікацій, у другому розділі описуються методи та організації дослідження, а в інших розділах мають бути представлені результати власних досліджень.

2. При характеристиці методів дослідження доцільно було б не обмежуватися терміном «соціологічні методи дослідження», А більш детально схарактеризувати такі соціологічні методи дослідження як: метод опитування, контент-аналіз, метод експерименту, соціологічне спостереження, метод експертної оцінки.

3. Для проведення педагогічних експериментів з використанням лабораторних та інноваційних методик для дослідження було залучено 41 висококваліфікованого спортсмена, зокрема 10 баскетболісток, 14 баскетболістів, 3 гандболістки, 5 гандболістів, 4 волейболістки, 5 волейболістів та 25 баскетболісток з команд Суперліги та Вищої ліги. Відповідно до методів математичної статистики для однорідності вибірки

більш доцільно було формування вибірок зі спортсменів одного виду спорту з необхідним об'ємом ($n \geq 10$).

4. Відповідно до таблиці Інституту Геллапа (США) дисперсія для вибірок 160 осіб має бути $\pm 8,0 \%$, а вона не вказана у роботі.

5. У тексті роботи використовується термін «ключові змагання» (ст. 44), що загалом не відповідає класифікації змагань, що прийняті в Україні – підготовчі змагання, контрольні змагання, підвідні (модельні) змагання, відбірні змагання, основні змагання, головні змагання.

6. Відповідно до предмету дослідження в роботі варто було б здійснити характеристику науково-спортивних центрів у провідних країнах світу, що займають лідируючі позиції в медальному заліку (США, Китай, Австралія, Японія, Франція та ін.). Це дозволило б отримати більше інформації, у т. ч. доповнило б авторську концептуальну модель системи знань для тренерської діяльності в спортивних іграх.

7. Дисертація перенавантажена ілюстраціями у вигляді рисунків. Для більш якісного сприйняття матеріалу варто було б представити результати дослідження табличним матеріалом. Співвідношення 12-ти таблиць до 61-го рисунку для цієї дисертаційної роботи вбачається не зовсім раціональним.

8. У дисертаційній роботі є деякі неспецифічні терміни, наприклад, «молодіжні тренери» (ст. 108), а також недотримання деяких технічних вимог до оформлення рисунків та тексту роботи, зокрема на ст. 171, 201, 219, 228.

Зазначені зауваження у більшості носять дискусійний характер та, загалом, не впливають на позитивний висновок щодо структури та змісту дисертаційної роботи та реферату.

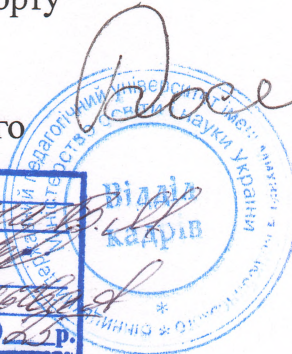
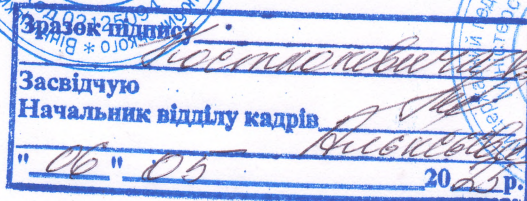
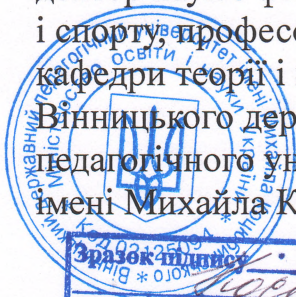
Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Зважаючи на актуальність теми дослідження, його наукову новизну та практичне значення, використання адекватних методів дослідження, обґрунтованість висновків та наукові публікації дисертаційне дослідження Нагорної Вікторії Олегівни «Новітні підходи в управлінні тренувальною та змагальною діяльністю висококваліфікованих спортсменів (на прикладі

спортивних ігор)», відповідає паспорту спеціальності 24.00.01 – Олімпійський і професійний спорт, вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 року (зі змінами), вимогам пп. 7 і 9 «Порядку присудження ступеня доктора наук» (Постанова Кабінету Міністрів України № 1197 від 17.11.2021 року (зі змінами), а її автор, Вікторія Олегівна Нагорна, заслуговує присудження наукового ступеня доктора наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.01 – Олімпійський і професійний спорт.

Офіційний опонент:

доктор наук з фізичного виховання
і спорту, професор, професор
кафедри теорії і методики спорту
Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

Віктор КОСТЮКЕВИЧ